

พัฒนาตำบลพลูตาหลวง จังหวัดชลบุรี ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Development Option in the Plu Ta Luang District Sattahip, Chonburi Province)

วนิดา ชื่นชื่น* วันทนี สว่างอารมณ์**
สมศักดิ์ อยู่บริบูรณ์** วิษณุ โดสมบัติ***

*สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600

**สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

***องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พื้นที่ตำบลพลูตาหลวงอันนำไปสู่รูปแบบการพัฒนาตำบลพลูตาหลวง จังหวัดชลบุรี ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้แบบสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว และแบบสำรวจข้อมูล

จากการวิจัยพบว่า 1) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีผลการประเมินในระดับดี โดยเน้นความเหมาะสมในการจัดลำดับแหล่งท่องเที่ยว และระยะทางการเดินทาง 2) มีทรัพยากรท่องเที่ยว และแหล่งธรรมชาติที่ใกล้กับชุมชน เดินทางสะดวก 3) พื้นที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ยอดเขาพลูตาหลวง สำนักปฏิบัติธรรม หาดนางรำ และสนามกอล์ฟ 4) ชุมชนมีความคาดหวังและพึงพอใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวระดับปานกลาง ได้แก่ กิจกรรมปั่นเขา คุณก และการเรียนรู้วัฒนธรรม ส่วนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ชุมชนมีความคาดหวังและพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ คุณภาพสาธารณสุข สถานที่พักผ่อน และป้ายบอกทาง 5) ชุมชนพลูตาหลวงต้องการหาความรู้ และต้องการทำธุรกิจโฮมสเตย์ 6) นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึก 3 ประเภท ได้แก่ ของกิน ของใช้ และของตกแต่ง

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาตำบลพลูตาหลวง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมดังนี้ 1) การประชาสัมพันธ์ และระบบข้อมูลข่าวสาร ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ โดยคณะกรรมการร่วมจากหลายฝ่าย 2) การสำรวจภาคสนาม และงานออกแบบ ก่อสร้าง ควรให้องค์กรประชาชนในหมู่บ้านบริหารและจัดการ หรือจัดจ้างบริษัทภายนอก 3) การบริหารและจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรให้คณะกรรมการร่วมจากหลายฝ่ายดำเนินการ 4) การกำหนดแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ควรให้องค์การ

บริหารส่วนตำบลดำเนินการ โดยมีที่ปรึกษาจากภายนอก 5) การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว/ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน/ พลุตาหลวง

Abstract

The research objective is to study and analyze the Plu Ta Luang District for developing sustainable tourism . Research tools were used questionnaire and survey travel resources .

The results revealed that: 1) Ecotourism routes were evaluated with the good including appropriate in ranking tourism sites and travel pathway distance. 2) There were natural resources adjacent to the community. 3) The ecotourism potential areas were the Plu Ta Luang Mountain including the office of Buddha Practice, Nang Ram Beach and the Plu Ta Laung Golf Club . 4) The community's expectation and satisfaction in ecotourism activities was in medium level; focuses on climbing, bird watching and archaeological sites. The tourism facilities expectations were at high level; which including infrastructures, car park and route signs. 5) They wanted to do home stay business and need to know about tourism career. 6) The tourist behavior liked to buy souvenirs in three categories; food, collection of uses, and decorative items. Besides these we found that the developing sustainable tourism pattern in the Plu Ta Luang District should be done 1) for gathering data and public relations 2) model construction of field survey and design of the District Office should be organized by the village administration or outsourcing arrangements 3) the tourism management model should do by the board of director from different parties 4) the ecotourism guidelines and update attractions should develop from the District Office of Plu Ta Luang which has the external consultants and 5) security model in tourism areas should be conducted by themselves.

Keywords: Ecotourism/ Sustainable tourism/ Plu Ta Luang

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2552 ที่ผ่านมามีการจัดเป็นปีแห่งการท่องเที่ยวและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ภายหลังจากได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก และวิกฤตการณ์ทางการเมืองภายในประเทศ โดยสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.) ได้กำหนดนโยบายและแนว

ทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้มีหลายระดับทั้งยังมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของประเทศ โดยในการประชุมแนวทางการส่งเสริมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของประเทศ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2552 ได้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ความมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ดึงดูดนักท่องเที่ยว

ความต้องการของตลาด มีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และมีการบริหารจัดการในพื้นที่ ซึ่งจัดแหล่งท่องเที่ยวเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอารยธรรมล้านนา กลุ่มวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำภาคกลาง กลุ่มรอยัลโคสต์ กลุ่มมหัศจรรย์สองสมุทร กลุ่มอารยธรรมอีสานใต้ กลุ่มเส้นทางอัญมณีและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และกลุ่ม Active Beach (สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552) โดยนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่สนใจการท่องเที่ยวในลักษณะพิเศษ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงศาสนา และการท่องเที่ยวเชิงกีฬามากขึ้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554)

ตำบลพลูตาหลวงเป็น 1 ใน 5 ตำบลของอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 54,046 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 33,903 ไร่ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงต่ำสลับซับซ้อนล้อมรอบที่ราบลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่คงความอุดมสมบูรณ์ของความหลากหลายทางชีวภาพ ส่วนทางทิศใต้มีพื้นที่เป็นเขตทหารอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรและความหลากหลายทางทะเล การเดินทางมีถนนเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดชายทะเลภาคตะวันออกถึงกรุงเทพมหานคร และภูมิภาคอื่นได้อย่างสะดวก รวมทั้งใกล้สนามบินนานาชาติอู่ตะเภา ตำบลพลูตาหลวงประกอบด้วยชุมชนใหญ่ 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนตลาดเอกธานี ชุมชนตลาดกิโล 10 ชุมชนบ้านกิโล 6 และชุมชนบ้านหนองหญ้า มี 14,031 ครัวเรือน และจำนวนประชากรทั้งหมด 25,192 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง, 2555) มีกลุ่มของชุมชนประกอบอาชีพตามภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วย กลุ่มแปรรูปผลไม้พื้นบ้าน

(สับปะรด) กลุ่มนวดแผนโบราณ กลุ่มอนุรักษ์ไก่อชนพลูตาหลวง กลุ่มเกษตรสมุนไพรไทย กลุ่มทำน้ำพริกแกง และกลุ่มเลี้ยงไก่พื้นบ้าน ทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเช่น สนามกอล์ฟพลูตาหลวง สวนบรรพชนสยามจุลกาลสถิติ หาดนภาธาราภิรมย์ ค่ายพระมหาเจษฎาราชเจ้า วัดทุ่งโปรง และวัดราษฎร์สามัคคี ซึ่งถ้าหากตำบลพลูตาหลวงมีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานจะทำให้ตำบลพลูตาหลวงมีความเจริญก้าวหน้า และคนในชุมชนก็จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตามลำดับ

การท่องเที่ยวจัดได้ว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน สร้างความเข้มแข็ง และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาและการได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีบทบาทในการสร้างคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเยือนอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย กิจกรรมการบริการมีกำไร ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมจะต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2550)

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พื้นที่ตำบลพลูตาหลวงอันนำไปสู่รูปแบบการพัฒนาพื้นที่ตำบลพลูตาหลวง จังหวัดชลบุรี ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กำหนดขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาและวิเคราะห์พื้นที่ตำบลพลูตาหลวง
ใน 6 ประเด็น ซึ่งได้แก่

- 1) การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวใน
ชุมชนพลูตาหลวง
- 2) ศักยภาพพื้นที่ชุมชน ตำบลพลูตาหลวง
จังหวัดชลบุรี ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 3) การจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 4) แนวทางการจัดการโฮมสเตย์ชุมชนพลู
ตาหลวง
- 5) ความคาดหวังและความพึงพอใจของ
ชุมชนพลูตาหลวงต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวใน
ชุมชน
- 6) พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึก
ของนักท่องเที่ยว

2. การเก็บข้อมูล

1) หัวหน้าชุดโครงการวิจัยรวบรวมข้อมูล
พื้นฐานและสำรวจแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว
เพิ่มเติมของชุมชนพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ
จังหวัดชลบุรี

2) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน
เพื่อเปรียบเทียบกับคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
อย่างยั่งยืน

3. ประชากร

- 1) ภาครัฐ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล
พลูตาหลวง
- 2) ภาคเอกชน ประกอบด้วยโรงแรม ที่พัก
ร้านค้า ร้านอาหาร ในเขตตำบลพลูตาหลวง
- 3) ภาคประชาชน ได้แก่ประชาชนที่อาศัย
ในชุมชนตำบลพลูตาหลวง

4) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมายัง
แหล่งท่องเที่ยวในตำบลพลูตาหลวง

4. ด้านเนื้อหา

- 1) ศึกษาสำรวจสภาพทางนิเวศทั่วไปของ
ตำบลพลูตาหลวง
- 2) ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และ
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 3) มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวอย่าง
ยั่งยืน

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบตารางการตรวจสอบทรัพยากร
ท่องเที่ยว (resource audit) ดัดแปลงจาก กอดเฟรย์
เคอร์รี่ และคลาร์ค แจ็คกี้ (Godfrey Kerry and
Clarke Jackie, 2000)

- 2) มาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 3) มาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 4) แบบสอบถามความคิดเห็นแนวทางการ
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนพลูตาหลวงให้เป็น
แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ประสานขอความร่วมมือกับองค์กร
บริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง และผู้นำชุมชน เพื่อ
เข้าไปเก็บข้อมูล

2) ตรวจสอบ ทบทวนเอกสาร รวบรวม
ข้อมูลลักษณะทั่วไปของตำบลพลูตาหลวง

3) สำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยใช้
ตารางการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

4) แจกแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลพลูตาหลวง
จำนวน 500 ชุด ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

ให้กับชุมชนตำบลพลูตาหลวง และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในตำบลพลูตาหลวง

5) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากวิธีข้างต้น เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูล

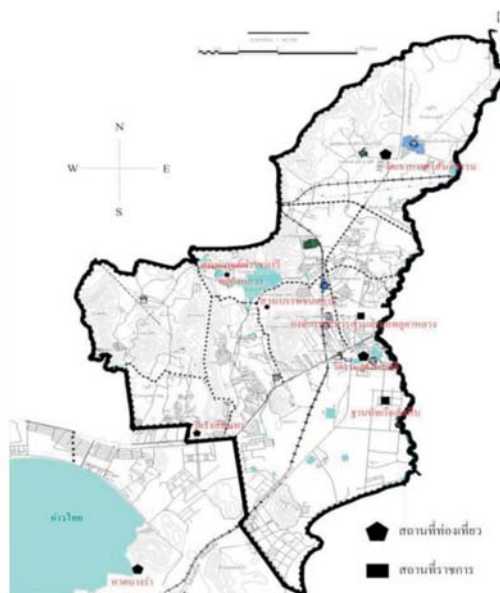
ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์พื้นที่ตำบลพลูตาหลวง ใน 6 ประเด็น ดังต่อไปนี้

จากการประสานขอความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง และผู้นำชุมชน (ดังภาพที่ 1) เพื่อเข้าไปเก็บข้อมูลตามเส้นทางท่องเที่ยว (ดังภาพที่ 2)

ภาพที่ 1 การประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวงและผู้นำชุมชน

ภาพที่ 2 แหล่งท่องเที่ยวใน ตำบลพลูตาหลวง
ที่มา: กรมโยธาธิการ จังหวัดชลบุรี

1) สำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน
พลุดาหลวง

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลพลุดาหลวง ผลการประเมินส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในการจัดลำดับแหล่งท่องเที่ยว หรือคำนึงถึงการเชื่อมต่อระหว่างจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่ง และคำนึงถึงระยะทางของการเดินทาง

2) ศักยภาพพื้นที่ชุมชน ตำบลพลุดาหลวง
จังหวัดชลบุรี ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนพลุดาหลวง พบว่า มีความโดดเด่นเมื่อเทียบกับที่อื่นๆ คือ มีแหล่งธรรมชาติที่ใกล้กับชุมชน เดินทางได้สะดวก และใช้ระยะเวลาไม่มาก

3) การจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ศักยภาพพื้นที่ชุมชนตำบลพลุดาหลวง จังหวัดชลบุรีในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ยอดเขาพลุดาหลวง และสำนักปฏิบัติธรรมพลุดาหลวง ส่วนหาดนางรำ และสนามกอล์ฟพลุดาหลวง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดการด้านการท่องเที่ยวมากที่สุดและรองลงมา (ดังภาพที่ 3)

4) แนวทางการจัดการโฮมสเตย์ชุมชนพลุดาหลวง

แนวทางการจัดการโฮมสเตย์ชุมชนพลุดาหลวง พบว่า ชุมชนพลุดาหลวงยังมีความต้องการที่จะศึกษาหาความรู้ และต้องการทำธุรกิจโฮมสเตย์

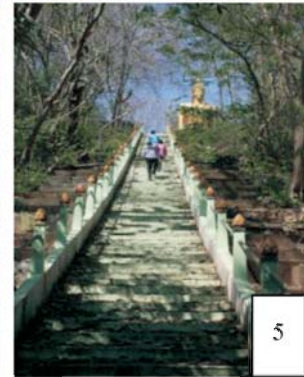
5) ความคาดหวังและความพึงพอใจของชุมชนพลุดาหลวงต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน

ความคาดหวังและความพึงพอใจของชุมชนพลุดาหลวงต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน พบว่า ชุมชนพลุดาหลวงมีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ได้แก่ กิจกรรมปั่น/ไต่เขา ส่องสัตว์/ดูนก และการเรียนรู้วัฒนธรรม ส่วนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ชุมชนมีความคาดหวังและพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ คุณภาพของสาธารณูปโภค สถานที่จอดรถและป้ายบอกทาง

6) พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึกของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึกของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเลือกซื้อสินค้า 3 ประเภท ได้แก่

- 6.1) ประเภทของกิน ปัจจัยที่เลือกซื้อคือรสชาติ
- 6.2) ประเภทของใช้ ปัจจัยที่เลือกซื้อคือฝีมือ
- 6.3) ประเภทของตกแต่ง ปัจจัยที่เลือกซื้อคือวัสดุที่ใช้ทำ

ภาพที่ 3 แหล่งท่องเที่ยวในตำบลพลูตาหลวง

(1, สำนักปฏิบัติธรรมพลูตาหลวง; 2, หาดนางรำ; 3, วัดราษฎร์สามัคคี; 4, สวนจุลกาลสถิตสถานบรรพชนสยาม; 5, วัดเขาบายศรี; 6, สนามกอล์ฟพลูตาหลวง และ 7, ศาลหลวงเตี้ยพลูตาหลวง)

2. ผลการแปรข้อมูลจากการวิจัยไปสู่รูปแบบการพัฒนาตำบลพลูตาหลวง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาเพื่อนำไปสู่รูปแบบการพัฒนาตำบลพลูตาหลวง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่าการพัฒนาตำบลพลูตาหลวง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ในระดับมาก รองลงมาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อชุมชน ซึ่งได้รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตำบลพลูตาหลวง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากความคิดเห็นของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพบว่ารูปแบบที่เหมาะสมที่สุดต่อกิจกรรมด้านต่างๆ มีดังนี้

1) ด้านการประชาสัมพันธ์ การตลาด และการจัดระบบข้อมูลข่าวสาร ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลแต่มีที่ปรึกษาจากภายนอกเข้ามาช่วย หรืออาจดำเนินการโดยคณะกรรมการร่วมจากหลาย ๆ ฝ่าย และอาจให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเองทั้งหมด ตามลำดับ

2) ด้านการสำรวจภาคสนาม และงานออกแบบ ก่อสร้าง ควรให้องค์กรประชาชนในหมู่บ้านบริหาร และจัดการ หรือจัดจ้างบริษัทภายนอกจัดการให้ ตามลำดับ

3) ด้านการบริหารและจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรให้คณะกรรมการร่วมจากหลาย ๆ ฝ่ายดำเนินการ หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเองทั้งหมด

4) ด้านการกำหนดแนวทางพัฒนาการวางแผน / ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการแต่มีที่ปรึกษาจาก

ภายนอก หรือดำเนินการโดยคณะกรรมการร่วมจากหลายๆ ฝ่าย

5) ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเองทั้งหมด

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ข้อมูลพื้นฐานและสำรวจแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเพิ่มเติมของชุมชนพลูตาหลวง

การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนพลูตาหลวง พบว่า ทรัพยากรธรรมชาติ มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความโดดเด่นเมื่อเทียบกับที่อื่น คือ มีแหล่งธรรมชาติที่ใกล้กับชุมชน เดินทางสะดวก ใช้เวลาและระยะไม่มากนัก เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และร่วมกันอนุรักษ์ในสิ่งแวดล้อม จุดดึงดูดนักท่องเที่ยวได้แก่ ธรรมชาติบนเขาพลูตาหลวง และอ่างเก็บภูตือนันต์ อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวบรวมสมุนไพร โดยมีสวนสมุนไพรอุดม เป็นแหล่งเรียนรู้ ส่วนทรัพยากรทางวัฒนธรรม มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ความโดดเด่นเมื่อเทียบกับที่อื่น คือ ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใกล้กัน เดินทางสะดวก อาศัยทั้งรถยนต์ส่วนตัวและรถสาธารณะ ถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ จุดดึงดูดนักท่องเที่ยวได้แก่ สวนจุลกาลสติ สถานบรรพชนสยาม วัดเขาบายศรีสันติธรรม วัดรังสีสุนทร วัดราษฎร์สามัคคี และสถานปฏิบัติธรรมเขาพลูตาหลวง ส่วนกิจกรรมที่สามารถเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ สนามกอล์ฟประชาชนวิ พลูตาหลวงเป็นสนามกอล์ฟ 36 หลุมตั้งอยู่บนเนินเขามี

ทิวทัศน์อันสวยงาม และชมธรรมชาติของอ่างเก็บน้ำภูตือนันต์ ซึ่งการเดินทางสะดวกสบาย และมีโรงแรมพุดตาลหวงฮิลล์ภายในสนามกอล์ฟอีกทั้งชุมชนพุดตาลหวงยังมีเทศกาลผ้าครามเทโว ณ วัดเขาบายศรี เป็นการรวมตัวกันห่อข้าวต้มสามัคคีผ้าครามเทโว ในช่วงวันออกพรรษา วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ของชาวชุมชน

ศักยภาพพื้นที่ชุมชน ตำบลพุดตาลหวง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สรุปได้ว่า ทั้งแหล่งท่องเที่ยวในตำบลพุดตาลหวง ที่ได้จัดเส้นทางท่องเที่ยว ประกอบด้วย สำนักปฏิบัติธรรมพุดตาลหวง หาดนางรำ บริเวณยอดเขาพุดตาลหวง วัดราษฎร์สามัคคี สวนจุลกาลสถิตสถานบรรพชนสยาม ศาลหลวงเตี้ยพุดตาลหวง สนามกอล์ฟพุดตาลหวง วัดเขาบายศรี วัดรังสีสุนทร ผ่านการประเมินด้านที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็น กรณีที่ 1 การประเมินแหล่งธรรมชาติที่ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ สำนักปฏิบัติธรรมพุดตาลหวง บริเวณยอดเขาพุดตาลหวง และศาลหลวงเตี้ยพุดตาลหวง โดยบริเวณยอดเขาพุดตาลหวง และสำนักปฏิบัติธรรมพุดตาลหวง เหมาะสมหรือมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สำหรับในกรณีที่ 2 การประเมินแหล่งธรรมชาติที่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ หาดนางรำ วัดราษฎร์สามัคคี สวนจุลกาลสถิตสถานบรรพชนสยาม สนามกอล์ฟพุดตาลหวง วัดเขาบายศรี และวัดรังสีสุนทร โดยหาดนางรำ และสนามกอล์ฟพุดตาลหวงมีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวมากที่สุดและรองลงมา ส่วนวัดเขาบายศรี สวนจุลกาลสถิตสถานบรรพชนสยาม วัดราษฎร์สามัคคี และวัดรังสีสุนทร ยังต้องมีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวต่อไป

การที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลพุดตาลหวง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้นั้น จะต้องทำการสำรวจตรวจสอบทรัพยากรตามของ กอดเฟรย์ เคอร์รี่ และคลากแจ็กกี และใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จึงจะสรุปผลได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หรือไม่ ซึ่งคล้ายกับ ปวีวรรณ สมนึก และคณะ (2552) ได้ทำการศึกษารูปแบบและแนวทางการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะภูเก็ตของชุมชนโดมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านหนองมะเกลือ และชุมชนบ้านโนนกลาง ตำบลโนนกลาง อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าบนเกาะภูเก็ต และบริเวณใกล้เคียงมีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้ในการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวและใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิง และสอดคล้องกับ วีระศักดิ์ กระจัญจะ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านอ่าวท่าเลน-บ้านท่าพรุ ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ พบว่า ป่าชุมชนบ้านอ่าวท่าเลน-บ้านท่าพรุ ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ มีศักยภาพเหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน

การจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลพุดตาลหวง ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ สำนักปฏิบัติธรรมพุดตาลหวง หาดนางรำ บริเวณยอดเขาพุดตาลหวง วัดราษฎร์สามัคคี สวนจุลกาลสถิตสถานบรรพชนสยาม ศาลหลวงเตี้ยพุดตาลหวง สนามกอล์ฟพุดตาลหวง วัดเขาบายศรี

วัดรังสีสุนทร สรุปความคิดเห็นของประชาชนและเยาวชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้น ส่วนใหญ่ประเมินถึงความเหมาะสมการจัดลำดับแหล่งท่องเที่ยว การกำหนดจุดท่องเที่ยวและความเชื่อมต่อระหว่างจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่งและระยะทางที่กำหนดให้เดินทางมีความเหมาะสมระดับดี ส่วนความเหมาะสมของเส้นทางในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว จุดบริการอาหารและสถานที่พักระหว่างเส้นทางมีความเหมาะสม เส้นทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวไปยังอีกที่หนึ่งมีความสะดวก ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ความสะดวกสบาย / สิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวและจุดดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่งอยู่ระดับปานกลาง ควรมีการปรับปรุงแก้ไข การจัดการเส้นทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประเมินถึงความเหมาะสมในการจัดลำดับแหล่งท่องเที่ยว การกำหนดจุดแหล่งท่องเที่ยว ความเชื่อมต่อและระยะทางที่กำหนด ซึ่งการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวคล้ายกับ พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล (2553) ได้ทำการศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ควรพัฒนาด้านการคมนาคม โดยพัฒนาเส้นทางเดินทางให้ไปสู่แหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงถึงกัน ตลอดจนพัฒนาด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยการให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยว ควบคู่กับการให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศิริจรยาประพฤติกิจ (2553) ได้ทำการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อเสนอเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว แสดงถึงควรมีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุด สกฤต จรียาแจ่มสิทธิ์ และกวิณ วงศ์ลีดี (2555) ได้

ทำการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในประเทศไทย กรณีศึกษาที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวของชาวมาเลเซีย ส่วนใหญ่สนใจห้างสรรพสินค้า และแหล่งช้อปปิ้งต่างๆ อีกทั้งจากการสำรวจกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ยังมีปัญหาเรื่องที่จอดรถไม่เพียงพอ ห้องน้ำไม่เพียงพอ ทางเท้ามักถูกนำไปใช้ในการขายสินค้า การรักษาความปลอดภัยยังไม่ได้มาตรฐาน ควรมีการปรับปรุง

แนวทางการจัดการโฮมสเตย์ชุมชนพลูตาหลวง สรุปได้ว่าส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องโฮมสเตย์ แต่ก็ยังต้องการศึกษาหาความรู้เรื่องโฮมสเตย์อยู่ และต้องการทำธุรกิจโฮมสเตย์ โดยผู้ที่มีความรู้เรื่องโฮมสเตย์จะอยู่ระหว่างอายุ 31-40 ปี และเป็นช่วงอายุที่ต้องการศึกษาหาความรู้เรื่องโฮมสเตย์ และต้องการทำธุรกิจโฮมสเตย์ ที่พักโฮมสเตย์ ส่วนใหญ่ชุมชนมีความรู้เรื่องโฮมสเตย์ แต่ก็ยังต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และต้องการทำธุรกิจโฮมสเตย์ เช่นเดียวกับ วลัยชรัช วรรณรัตน์ และ ศศิธร จันทน์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปโฮมสเตย์ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า เพศหญิง อายุระหว่าง 20-30 ปี รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท มีการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบโฮมสเตย์

ความคาดหวังและความพึงพอใจของชุมชนพลูตาหลวงต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน สรุปได้ว่า ชุมชนมีความรู้ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในชุมชน โดยรู้ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งที่น่าให้การ

ท่องเที่ยวไปอย่างยั่งยืน เป็นกิจกรรมซึ่งให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและชุมชนได้รับประโยชน์มากที่สุด สามารถช่วยสร้างและกระจายรายได้ให้กับชุมชน กิจกรรมที่ไม่ทำลายธรรมชาติและภูมิปัญญาเดิม และเป็นกิจกรรมที่ได้รับความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับความคาดหวังต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรม 3 อันดับที่สำคัญได้แก่ ปีน/ไต่เขา ส่องสัตว์/ดูนก ชมความงามเก่าแก่ และเรียนรู้แหล่งโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และศิลปกรรม วัฒนธรรม ส่วนเรื่องความคาดหวังและความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย 3 อันดับได้แก่ อันดับที่ 1 คุณภาพของน้ำ ไฟฟ้า สัญญาณโทรศัพท์ สถานพยาบาล อันดับที่ 2 ความเพียงพอของสถานที่ จอดรถ และ อันดับที่ 3 ความชัดเจนของป้ายบอกการทำกิจการท่องเที่ยวที่ถูกต้องวิธี ความคาดหวังและพึงพอใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วันทนา สุภาพรอด (2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวหาดเตยงาม จังหวัดชลบุรี พบว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่วนมากไปท่องเที่ยวพักผ่อนในวันหยุด และเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ไปเป็นกลุ่มครอบครัว เดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคล และกิจกรรมที่ทำ ได้แก่ นั่งเล่นพักผ่อน รับประทานอาหาร และเล่นน้ำ อีกทั้งสูบบุหรี่ เพื่อดูทิวทัศน์ และ ปั่นจักรยาน แสงศิริโรจน์ (2555) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกรณีศึกษาบ่อน้ำพุร้อน รักษะวาริน อำเภอเมืองจังหวัดระนอง พบว่า วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ของ

การท่องเที่ยว คือ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ รองลงมาเพื่อผ่อนคลายความเครียด บำบัดโรคภัย และพบปะเพื่อนฝูง

พฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าที่ระลึกของนักท่องเที่ยว ต่อสินค้า 3 ประเภท คือ ประเภทของกิน ประเภทของใช้ และประเภทตกแต่ง โดยสรุปได้ว่าสินค้าประเภทของกินที่เลือกซื้อมากที่สุดคือขนมปังไส้ต่าง ๆ เหตุผลที่เลือกซื้อมากที่สุดคือรสชาติ ส่วนสินค้าประเภทของใช้ที่เลือกซื้อมากที่สุด คือ กระเป๋าถัก เหตุผลที่เลือกซื้อคือ ฝีมือประณีต/คุณภาพสินค้า และสินค้าประเภทของตกแต่งที่เลือกซื้อมากที่สุด คือ ดอกไม้ประดิษฐ์จากใยบัว เหตุผลการเลือกซื้อ คือ วัสดุที่ทำ สอดคล้องกับ กันญกานต์ เมืองสนธิ และคลฤทัย โกวรรณกุล (2557) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองที่จัดจำหน่ายภายในศูนย์การค้าชุมชนในแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก พบว่า ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ยังมีน้อยอยู่ จึงต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดให้ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของนักท่องเที่ยวที่เป็นตลาดเป้าหมาย โดยพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย แปลกใหม่ ทันสมัย แต่ยังคงความดั้งเดิมเป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมือง

2) รูปแบบการพัฒนาตำบลพลูตาหลวง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

รูปแบบการพัฒนาตำบลพลูตาหลวง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สรุปได้ว่า การพัฒนาตำบลพลูตาหลวง โดยภาพรวมจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชน และส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมของชุมชน อีกทั้งจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน ในความคิดเห็นระดับมาก

สำหรับรูปแบบการพัฒนาตำบลพลูตาหลวง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะส่งผลกระทบต่อสังคมของชุมชน ในความคิดเห็นระดับปานกลาง

รูปแบบที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนพลูตาหลวง (รูปแบบการบริหารและจัดการและการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล) สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเห็นว่า 1) องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเองทั้งหมด ได้แก่ การจัดระบบข้อมูลข่าวสาร การจัดสาธารณูปโภค กิจกรรมการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การใช้อุปกรณ์สื่อสาร การดับเพลิง การกู้ภัยและปฐมพยาบาล และการมีอำนาจจับกุม 2) องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเองแต่มีที่ปรึกษาจากภายนอก ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การกำหนดแนวทางพัฒนา 3) ดำเนินการโดยคณะกรรมการร่วมจากหลายๆ ฝ่าย ได้แก่ การตลาด การจัดเก็บผลประโยชน์ การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย การรักษากฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว การบำรุงรักษา และการรักษาความปลอดภัย การวางแผนภูมิทัศน์ การอนุรักษ์ และฟื้นฟูสภาพ และการเสนอบริการใหม่ๆ 4) องค์การบริหารส่วนตำบลบริหารจัดการเอง ได้แก่ งานสำรวจภาคสนาม งานก่อสร้าง 5) จ้างบริษัทหรือองค์กรภายนอกเข้ามาจัดการหรือการให้ ได้แก่ สัมปทาน งานออกแบบ/วางแผนรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนพลูตาหลวง (รูปแบบการบริหารและจัดการและการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล) จัดเป็นแนวทางการบริหารการจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวในอนาคต ซึ่งควรผนึกเอาการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยอาศัยองค์กรท้องถิ่นเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา โดยจะต้อง

มีการผสมผสานเข้ากับพื้นที่ และการปฏิบัติงานของหน่วยงานในระดับต่างๆ รวมทั้งภาคเอกชน ทั้งนี้รัฐต้องกระจายอำนาจ และบทบาทในการบริหารจัดการให้แก่องค์กรในระดับท้องถิ่นให้เขามีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพยากรในพื้นที่มากขึ้นด้วย โดย ปรีวรรต สมนึก และคณะ (2552) ได้พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการและดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว ชุมชนมีความพึงพอใจมากที่สุดในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว และ เทพรัตน์ จันทพันธ์ และวิวัฒน์ ฤทธิมา (2556) ได้ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลบ้านขาว อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา พบว่าการดำเนินงานการท่องเที่ยวเป็นรูปแบบของฐานการเรียนรู้ในชุมชน โดยมีการบริหารจัดการโดยกระบวนการของชุมชน 6 กลุ่มกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มไหว้พระมนัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กลุ่มจัดกิจกรรมล่องเรือชมระบบนิเวศน์และวิถีชีวิต ฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน การบริการบ้านพักแบบการให้บริการโฮมสเตย์ การจัดบริการอาหารแก่กลุ่มนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มาศึกษาดูงาน และกิจกรรมการแสดงศิลปวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น บริเวณเขาพลูตาหลวง ควรมีการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มเติม
2. หาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแหล่งใหม่

3. ควรมีการจัดหรือเลือกสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง จัดทำโฮมสเตย์ต้นแบบ เพื่อลองศึกษาและหาข้อเปรียบเทียบ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่สนับสนุนทุนวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2555

เอกสารอ้างอิง

Godfrey, K., and Clarke, J. (2000). **The Tourism Development Handbook : A Practical Approach to Planning and Marketing.** New York: Continuum.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). **ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2555-2559.** (ออนไลน์) จาก http://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3942 สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2557.

กันตญาณต์ เมืองสนธิ์ และดลฤทัย โกววรรณะกุล. (2557). เรื่องการพัฒนาการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองที่จัดจำหน่ายภายในศูนย์การค้าชุมชนในแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก. **วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย,** 9(2), 31-44.

เทพรัตน์ จันทพันธ์ และวิวัฒน์ ฤทธิมา. (2556). **เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลบ้านขาว อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา.** การประชุมมหาดไทยวิชาการ ครั้งที่ 4 วันที่ 10

พฤษภาคม 2556 เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย.

ปวีรบรรต สมนึก และคณะ. (2552). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการรูปแบบและแนวทางการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะภูเก็ต ของชุมชนบ้านโคมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านหนองมะเกลือ และชุมชนบ้านโนนกลาง ตำบลโนนกลาง อำเภอพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล. (2553). **การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี.** ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผน และการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วัลลภรัชช วรรณรัตน์ และศศิธร งามพันธ์. (2557). **ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปโฮมสเตย์ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.** **วารสารการเงิน การลงทุน การตลาดและการบริหารธุรกิจ,** 4(2), 145-168.

วันทนา สุภาพรอด. (2553). **การบริหารจัดการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวหาดเตยงามจังหวัดชลบุรี.** กรุงเทพฯ: ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วีระศักดิ์ กราปปัญจะ. (2554). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านอ่าวท่าเลน-บ้านท่าพรุ ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. กรุงเทพฯ: ปรินญาวิทยาสาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ศิริจรรยา ประพฤติกิจ. (2553). การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจังหวัดตราด เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: ปรินญาวิทยาสาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สกุล จริยาแจ่มสิทธิ์ และกวิน วงศ์ลีดี. (2555). การศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในประเทศไทย กรณีศึกษาที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). รายงานประจำปี 2552. กรุงเทพฯ.

สุนิษา เพ็ญทรัพย์ และปวันรัตน์ แสงสิริโรจน์. (2555). ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาบ่อน้ำพุร้อน รักษะวาริน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2550). คู่มือเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัทศรีเมืองการพิมพ์.

องค์การบริหารส่วนตำบลพุดตาหลวง. (2555). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประจำปี พ.ศ. 2553-2557. จาก <http://www.plutaluang.go.th/psao/>. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2557.